

8. Edikty nástupců Chammurapiho

Fragment ediktu Samsuiluny

(ř. 11'—17'): Nedoplatky iššakkuů, pastýřů, krčmářky na venkově a pachtýřů jsou prominuty, poněvadž král nastolil spravedlnost. Vymáhající věřitel nezakročí proti majetku pachtýřovu. (Ř. 1'—7', zadní strana): Jestliže otrokyně nebo otrok nebo v domě zrozený otrok z Numchie ... byli prodáni nebo dáni jako rukojmí nebo do zástavy, jejich osvobození nemůže být uskutečнено.

Edikt Ammisaduqy (= EA)

(Čl. 1) Tabulka [s vládním ediktem, který byl zemi uložen] k slyšení v době, [kdy král] zavedl v zemi spravedlnost. (Čl. 2) Nedoplatky iššakkuů, pastýřů, šusikkuů na letních pastvištích a (jiných) poplatníků paláce podle jejich [...] a jejich dokladů, opatřených pečeti, se promíjejí. Výběrčí nesmí je vymáhat na domu (tj. majetku) žádného z poplatníků paláce. (Čl. 3) *Kāru* Babylónu, všechna *kāru* v zemi, *rā'ibānum*, v [...] tabulky [...], které jsou [...] výběrčí, jejich nedoplatky z „Roku, kdy král Ammiditana prominul dluhy, které v zemi vznikly“ až do měsíce Nisanu v „Roce, kdy král Ammisaduqa — poté, co Enlil zvelebil jeho vznešené panování — pevně vzešel jako slunce nad svou zemí a nastolil spravedlnost pro zemi,

výběrčí nesmí vymáhat na [...]. (Čl. 4) Kdokoliv dal Akkadanu nebo Amorejci obilí nebo stříbro jako zúčitelnou půjčku nebo jako *melqētum** [nebo (jako) ...] a měl vystavenou tabulku, poněvadž král nastolil spravedlnost pro zemi, je jeho tabulka neplatná. Nemůže podle své tabulky vymáhat obilí nebo stříbro. (Čl. 5) A jestliže, počínaje 2. dnem měsíce Addaru II „Roku, v němž král Ammiditana zbořil val Udinimu vybudovaný Damiqilišuem“, vybral půjčku nátlakem (na dlužníka), musí vrátit, cokoliv přijal (takovým) vybíráním. Kdo nedá náhradu podle králova nařízení, bude usmrcen. (Čl. 6) Kdokoliv dal Akkadanu nebo Amorejci obilí nebo stříbro jako zúčitelnou půjčku nebo jako *melqētum*, dopustil se však podvodu ve vystavené tabulce tím, že v ní uvedl zálohu na koupi nebo nájem a dále pobíral úrok, (dlužník) vydá svědectví, v němž jej (věřitele) udá, že přijímal úroky; poněvadž nepravdivě označil tabulku, bude tabulka neplatná. Věřitel nesmí vymáhat zaplacení na domě Akkadana nebo Amorejce, jemuž [byl poskytnut úvěr]; bude-li vymáhat, bude usmrcen. (Čl. 7) Jestliže plnoprávní občan dal jako půjčku obilí nebo stříbro a dal si (o tom) vystavit tabulku, tabulku pak podržel ve své ruce a řekl „jako půjčku nebo [...] jsem ti vůbec nic nedal, obilí nebo stříbro, které jsem ti dal, dal jsem jako trhovou cenu, jako [...]“, (pak) plnoprávní občan, který vzal od obchodníka obilí nebo stříbro, předvede svědky znalé znění tabulky, kterou zapůjčitel popřel; před bohem bude vypovídat. Poněvadž věřitel svou tabulku [...] a věc popřel, dá šesteronásobek; nemůže-li svůj závazek splnit, bude usmrcen. (Čl. 8) Akkadan nebo Amorejce, který přijal obilí, stříbro nebo jinou hodnotu jako zálohu na kupní cenu, na (obchodní) cestu, na společenský vklad nebo [...], jeho tabulka nebude neplatná; podle znění své tabulky vrátí (dlužnou částku). (Čl. 9) Kdo půjčil Akkadanu nebo Amorejci obilí, stříbro nebo tovar jako zálohu na nákupní cestu, na (obchodní) cestu, na společenský vklad nebo jako [...], dal (o tom) vyhotovit pečeti opatřenou tabulku, do své tabulky, kterou dal vyhotovit, obchodník dal vložit (slova) „Až přijde k splatnosti, stříbro ponese úroky“ nebo dohodl dodatečná plnění, Akkadan nebo Amorejce nebude nic dávat

* Zatím nejasný výraz pro zvláštní druh půjčky (srv. Petschow, SZ 77, 1960, 410°).

z těchto plnění. Obilí nebo stříbro, jež si vypůjčil, vrátí [...], avšak (dodatečná) plnění jsou Akkadanu nebo Amorejci prominuta. (Čl. 10) [*Kāru*] Babylónu, *kāru* města Borsippy, *kāru* [...], *kāru* města Isinu, *kāru* [...], *kāru* města Larsy, [*kāru* ...], *kāru* [z...] az, *kāru* města Malgūm, [*kāru* města Manki]sum, *kāru* města Šitullu a lodím [...] (na) polovinu provozního kapitálu bude dáno v paláci zboží, a oni na (druhou) polovinu přispějí, bude jim dáno v paláci podle ceníku (příslušného) města. (Čl. 11) Jestliže obchodník, který prodává zboží paláci, vystavil paláci tabulku opatřenou pečeti o nedoplatcích pachtýře, jako by to bylo zboží, které dostal v paláci, a vzal si tabulku pachtýře, opatřenou pečeti, takže mu zboží, zaznamenané na jeho tabulce nebylo v paláci dodáno, on však od pachtýře nic nedostal, poněvadž král pachtýřovy nedoplatky prominul, tento obchodník vykoná před bohem přísahu „nedostal jsem od pachtýře nic z toho, co je uvedeno na tabulce“, a předloží, poté co se (přísahou) očistil, pachtýřovu tabulku. Sejdou se, „odečte se“ a „promine se“ obchodníkovi ze zboží zaznamenaného na tabulce, kterou pachtýř vystavil obchodníkovi. (Čl. 12) [X ...] ze „země“, který od pastýřů ovci a od pastýřů koz paláce pod přísahou [...] přijímá a za zdechlinu krávy 1 [...] vedle kůže, za zdechlinu ovce 1/6 [...] obilí vedle kůže a 2/3 miny ovčí vlny, za zdechlinu kozy [...] vedle kůže a 2/3 miny kozí vlny odvádí paláci, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, jejich nedostatky nebudou vymáhány [...] [...] země nebudou naplněny. (Čl. 13) Nedoplatky nosiče, který byl dán (k ruce) výběrčímu pro vybírání (nedoplatků), jsou prominuty, nebudou vymáhány. (Čl. 14) Nedoplatky na ... obilí a nedoplatky na obilí z [...] města Suḫum, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, jsou prominuty, nebudou vymáhány; proti domům v Suḫumu nebude zakročováno. (Čl. 15) Rozdělovač žňového výnosu, jemuž se ukládá dávka z polí, sezamu a na [...] pachtýře, velikého [...], muškéna, *bā'ira* a osob, obdělávajících za jiného přidělenou půdu v Babylóně a jeho okolí, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, je prominuto, nebude (mu) ukládáno. Obilí pro prodej a obchodování bude mu přiděleno podle dřívější (úpravy) dávek. (Čl. 16) Krémářka na venkově, která odvádí z krémy paláci stříbro nebo obilí, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, pro svoje nedoplatky nebude výběrčím donucována k za-

placení. (Čl. 17) Krčmářka, která půjčila pivo nebo ječmen, si nemůže dát nic z toho, co dala jako půjčku, vrátit. (Čl. 18) Krčmářka nebo obchodník, kteří [...], bude usmrcen. (Čl. 19) *Rēdum* nebo *bā'irum*, který [...] si na tři roky propachtoval, [...] nejde. V tomto roce, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, podle žňového rozdělovacího klíče svého místa *rēdum* nebo *bā'irum* [...] dá. (Čl. 20) Jestliže plnoprávního občana z Numħie, plnoprávního občana z Emutbalu, plnoprávního občana z Idamarazu, plnoprávního občana z Uruku, plnoprávního občana z Isinu, plnoprávního občana z Kisurry, plnoprávního občana z Malgūmu sevřel dlužní úpis a on [proto prodal] sám sebe, svou manželku nebo své [dětí] dal do dlužního otroctví nebo jako rukojmí, poněvadž král zavedl v zemi spravedlnost, je propuštěn na svobodu, jeho svoboda je (znovu) zřízena. (Čl. 21) Jestliže otrokyně (nebo) otrok (nebo) v domě zrozený otrok plnoprávního občana z Numħie, plnoprávního občana z Emutbalu, plnoprávního občana z Idamarazu, plnoprávního občana z Isinu, plnoprávního občana z Kisurry, plnoprávního občana z Malgūmu [...] byl koupen nebo vzat do dlužního otroctví nebo jako rukojmí, jeho svoboda nebude zřízena. (Čl. 22) [X ...] (nebo) správce provincie, který dá násilím ječmen, stříbro nebo vlnu domu *rēdua* nebo *bā'ira* za sekání obilí nebo provedení díla, bude usmrcen. *Rēdum* nebo *bā'irum* si odnese všechno, co mu dal.